

BESTUURLIJKE OPLEGGER VOOR BESLUITVORMING CONVENANT SCHOON EN EMISSIELOOS BOUWEN IN COLLEGE

Hierbij treft u een bestuurlijke oplegger voor besluitvorming in het college van uw gemeente aan. Het betreft een hulpmiddel om besluitvorming rondom de routekaart en het convenant Schoon en Emissieloos Bouwen (SEB) voor te bereiden en kan door u gewijzigd worden waar gewenst.

Onderwerp

Verduurzaming van bouwmaterieel aan de hand van de routekaart en het convenant Schoon en Emissieloos Bouwen

Werk-, voer- en vaartuigen in de bouw stoten stikstof-, CO₂- en fijnstofemissies uit die schadelijk zijn. Een reductie van deze emissies zorgt voor een verbetering op het gebied van de natuur, klimaat en gezondheid. Een landelijke routekaart Schoon en Emissieloos Bouwen (SEB) is ontwikkeld en bevat een aanpak om werk-, voer-, en vaartuigen in de bouw te verduurzamen. In het convenant worden afspraken gemaakt over de uitvoering van de routekaart. Deze wordt in oktober 2023 vastgesteld.

Gelezen deze voordracht besluit het college

1. De doelstelling en de inhoud van de als bijlage bijgevoegde routekaart en het convenant te onderschrijven, en daarom tot ondertekening van het convenant over te gaan.
2. De aanpak uit de routekaart en de afspraken uit het bijbehorende convenant toe te passen en uit te voeren binnen de implementatietermijn van 6 maanden en waar nodig te verwerken in de relevante beleidsdocumenten en gemeentelijke werkwijzen.
3. Bij ondertekening van het convenant de keuze te maken voor het toepassen van emissie-eisen van het basisniveau of ook het ambitieuze niveau.

Ad 1 De doelstelling en de inhoud van de routekaart en het convenant te onderschrijven, en daarom tot ondertekening over te gaan

De routekaart en het bijbehorende convenant zijn onderdeel van het programma SEB waarin de Rijksoverheid, medeoverheden, bouwpartijen en kennisinstellingen samenwerken aan de verduurzaming van de bouw. Het bevat een pakket aan publiek-private afspraken met maatregelen op het gebied van de inzet van bouwmaterieel die van toepassing zijn op partijen die acteren binnen de bouwsector. In programma SEB worden verschillende landelijke doelstellingen gebundeld en gezamenlijk uitgevoerd waarmee invulling wordt gegeven aan onderdelen van het programma Stikstofreductie en Natuurverbetering, het Klimaatakkoord, het Schone Lucht Akkoord en de strategie Klimaatneutrale en Circulaire Infraprojecten. Alleen als alle partijen samenwerken kunnen de doelen worden behaald. Het doel van de gezamenlijke aanpak is dat niet elke partij afzonderlijk beleid hoeft te ontwikkelen en dat de markt duidelijkheid krijgt over de transitieopgave. Daarnaast geeft het programma invulling aan de 1 miljard euro die voor de periode 2021 t/m 2030 door de Rijksoverheid beschikbaar is gesteld voor emissie-reducerende maatregelen in de bouw voor zowel marktpartijen als mede-overheden. Naast de emissiereductieopgave is de verduurzaming van belang voor de continuïteit van de bouwsector. Door de stikstofproblematiek komen duizenden bouwplannen en vergunningaanvragen stil te liggen vanwege te hoge stikstofdeposities die kunnen neerslaan op Natura 2000-gebieden. Met het vervallen van de partiele bouwvrijstelling op 2 november 2022 moet weer per project worden beoordeeld of de uitstoot van stikstof bij de aanlegfase tot significant negatieve effecten leidt.

Belang van ondertekening convenant

Individueel belang – aansluiting bij routekaart en convenant biedt de volgende voordelen:

- Geen eigen instrumentarium hoeven te ontwikkelen om invulling te geven aan de wettelijke emissiereductieplicht uit het Besluit bouwwerken leefomgeving (Bbl) en de landelijke/lokale doelstellingen voor de emissiereductie van stikstof, CO₂ en fijnstof voor de bouwsector.
- Voor de partijen die zijn aangesloten bij het Schone Lucht Akkoord (SLA): de afspraken uit het convenant SEB geven voor mobiele werktuigen in de bouw invulling aan afspraken uit het SLA.
- Uitvoering van de routekaart SEB zorgt voor minder emissies in de bouwfase. Dit kan, afhankelijk van de depositie in de gebruiksfase, de toestemmingverlening en het verkrijgen van een vergunning vergemakkelijken.
- Recht op ondersteuningsprogramma voor medeoverheden met o.a. inhuur experts en direct toepasbare tools. Daarnaast is er ook een subsidie voor medeoverheden om tegemoet te komen in eventuele hogere projectkosten door de uitvraag van emissieloos bouw materieel in bouwprojecten.
- Aansluiting bij een gevarieerde kenniscommunity waarbij veelzijdige praktijkervaringen uit de hele sector worden gedeeld.
- Deelname aan living labs en pilots.

Gezamenlijk belang – commitment vanuit de hele bouwsector is nodig omdat:

- Gemeenten gezamenlijk voor een groot deel van opdrachten voor bouwwerkzaamheden zorgen en hun deelname daarom onmisbaar is in deze transitie.
- Het essentieel is voor het tijdig behalen van de emissiereductiedoelstellingen en het versnellen van de transitie naar schoon en emissieloos bouwen.
- Het investeringszekerheid en perspectief biedt aan de bouwsector, waarbij zoveel mogelijk eenzelfde aanpak wordt gehanteerd door opdrachtgevers van bouw-, onderhouds- en sloopprojecten.
- Een groot draagvlak resulteert in een gelijk speelveld, zodat niet alleen koplopers schoon en emissieloos bouwen tot uitvoering kunnen brengen.

Afspraken in het convenant en de routekaart

Tijdens het afstemmingstraject zijn afspraken vastgelegd over het verduurzamen van de inzet van mobiele werktuigen, voertuigen en vaartuigen in bouw-, onderhouds- en slooptrajecten. Deze afspraken hebben onder andere betrekking op:

- Het toepassen van emissie-eisen aan het in te zetten bouw materieel bij aanbestedingen en vergunningverlening van bouw-, onderhouds- en slooptrajecten.
 - Toepassing van het niveau van emissie-eisen. Binnen de routekaart zijn drie niveaus opgenomen, waarbij de toegestane uitstoot van bouw materieel steeds lager wordt. Het laagste niveau is het minimumniveau. Dit niveau bevat de emissie-eisen aan in te zetten bouw materieel bij bouw- en sloopactiviteiten die vergunningplichtig (bouw) of meldingplichtig (bouw en sloop) zijn. Toepassing van het minimumniveau geldt als gedeeltelijke invulling van de emissiereductieplicht uit het Bbl. Omdat het hier gaat om een wettelijke verplichting is dit geen onderdeel van het convenant. Binnen het convenant wordt de keuze voorgelegd om te ondertekenen voor het basisniveau of ook voor het ambitieuze niveau. Deze eisen worden toegepast bij eigen opdrachten/aanbestedingen van bouw-, onderhouds- en slooptrajecten. Het basisniveau legt de lat iets hoger dan de bovengenoemde wettelijke verplichting. Het ambitieuze niveau is bedoeld voor partijen die sneller emissieloos materieel willen inzetten. Als de opdrachtgever emissieloos materieel uitvraagt kan er gebruik worden gemaakt van een subsidieregeling die tegemoet komt aan de meerkosten van een project.

Niveau emissie eisen	Toepassing projecten	Onderdeel van	Rol gemeente
Minimum niveau *	Vergunningplichtig (bouw) of meldingplichtig (bouw en sloop)	Routekaart	Bevoegd gezag
Basisniveau **	Aanbestedingen (bouw, onderhoud en sloop)	Routekaart en Convenant	Opdrachtgever
Ambitieuze niveau **	Aanbestedingen (bouw, onderhoud en sloop)	Routekaart en Convenant	Opdrachtgever

* Geeft deels invulling aan wettelijke verplichting.

** Keuzemogelijkheid voor niveau: basisniveau betreft resultaatsverplichting, ambitieuze betreft inspanningsverplichting.

- Controle op de naleving van het toepassen van emissie-eisen binnen aanbestedingen en vergunningverlening (de Rijksoverheid onderzoekt in overleg met Partijen de mogelijkheden hiervoor).
- Het waar mogelijk initiëren, stimuleren en ondersteunen van bouwlogistieke maatregelen om het aantal vervoersbewegingen van en naar de bouwlocatie te verminderen, en procesmaatregelen voor het verminderen van emissies op de bouwplaats (als voorbeeld kan gedacht worden aan conceptueel bouwen).
- Het inspannen om voor laadinfrastructuur samen te werken met de Nationale Agenda laadinfrastructuur, bijvoorbeeld door de toekomstige laadbehoefte te delen.
- Het samenwerken aan kennisontwikkeling en in te spannen voor het verkrijgen van inzicht in vraagstukken rondom de inzet van schoon en emissieloos bouwen. Deze afspraak is gericht op het gezamenlijk opbouwen en uitwisselen van kennis, door onderzoek te doen en resultaten te delen.
- De mogelijkheid om deel te nemen aan het sectoroverleg (1 à 2 keer per jaar, vertegenwoordiging zoveel mogelijk via branche- en koepelorganisaties) en indien gewenst aan de werkgroepen.
- Het monitoren van de voortgang, knelpunten en best practices, met het oog op het vooruithelpen van partijen met de uitvoering, met ook informatie over in hoeverre voldoende schoon en emissieloos materieel beschikbaar is en of aan de belangrijkste randvoorwaarden wordt voldaan (zoals laadinfrastructuur). Zo kan waar nodig extra actie worden ingezet. Daarnaast het aangeven in welke mate de emissie-eisen in de praktijk worden toegepast. Welke informatie uiteindelijk wordt uitgevraagd wordt in overleg met partijen uit het convenant overwogen, waarbij de uiteindelijke wijze wordt vastgesteld door de zogenaamde Taskforce SEB.

Consequenties wanneer afspraken in convenant niet worden nagekomen

In het convenant maken partijen juridisch bindende afspraken, afhankelijk van de afspraak geldt hierbij een resultaats- of inspanningsverplichting. In het convenant spreken partijen af dat de nakoming van de afspraken niet in rechte afdwingbaar is. Alle geschillen in verband met dit convenant trachten partijen op te lossen in onderling overleg. Als partijen daar niet in slagen kan het geschil worden voorgelegd aan de Taskforce SEB, die ook een afvaardiging van de gemeenten bevat.

Financiële consequenties

In het kader van het programma SEB is onderzoek uitgevoerd naar de kosten voor de verduurzaming van bouw materieel. De resultaten hiervan zijn op www.opwegnaarseb.nl gepubliceerd. Aan eventueel hogere projectkosten door de uitvraag van emissieloos bouw materieel wordt tegemoetgekomen via een subsidieregeling. Het streven is om deze subsidieregeling begin 2024 open te stellen voor aanvragen.

Ad 2 De aanpak uit de routekaart en de afspraken uit het bijbehorende convenant zo snel mogelijk toe te passen en uit te voeren en waar nodig te verwerken in de relevante beleidsdocumenten en gemeentelijke werkwijzen. Hierbij geldt een maximale implementatietermijn van 6 maanden.

Na het onderschrijven en ondertekenen van het convenant SEB verankeren partijen de afspraken zoals genoemd onder 'Ad 1 – Afspraken in het convenant en de routekaart' in beleid volgens de maximale implementatietermijn van 6 maanden. Uiteraard staat het gemeenten geheel vrij om de inhoud van het convenant ook al voor ondertekening toe te passen. Diverse gemeenten geven momenteel al invulling aan de inhoud van het convenant.

Ad 3 De keuze maken te maken voor het toepassen van de emissie-eisen van het basisniveau of ook het ambitieuze niveau.

Binnen het convenant wordt de keuze voorgelegd om te ondertekenen voor toepassing van de emissie-eisen van het basisniveau of ook voor het ambitieuze niveau binnen eigen opdrachten/aanbestedingen van bouw-, onderhouds- en slooptrajecten. Het ambitieuze niveau is bedoeld voor partijen die sneller emissieloos materieel willen inzetten.